

Za sudetskými Němci do Marienbadu

Tomáš Dittrich

Bublání lázeňského potoka v parku. Kolonáda téměř liduprázdná, a přesto oplatky a ostré sluníčko. Když se pošťestí, mají jarní Mariánské lázně svoje kouzlo. Dubnovou lázeňskou atmosféru ale vnímám hlavně přes sklo: v konferenčním sále hotelu na setkání vedoucích představitelů sudetských Němců.

Se svou chatrnou němčinou jsem se cítil tak trochu jako Saul mezi proroky. Byl jsem pozván, protože Křesťanská misijní společnost (už od svého vzniku v roce 1989!) usiluje o českou duchovní reflexi vyhnání Němců a o smíření. Setkání, které se konalo o víkendu 14. – 15. dubna, se zúčastnilo i několik dalších Čechů, někteří z nich vystoupili v panelových diskusích. Sudetští Němci dnes určitě nejsou uzavřenou skupinou, která sleduje jen své soukromé zájmy.

Starostka Marktredwitz, Dr. Birgit Seelbinderová, mě upoutala jak svou energií, tak dosaženými výsledky příhraniční spolupráce s naším Chebem v rámci Euregia Egrensis. „Na 40 let jsme spolu přestali hovořit. Věřila jsem, že v naší oblasti může vzniknout spolupráce, která vyrůstá zdola, ale je podporována shora,“ uvedla Seelbinderová.

Desítky česko-německých projektů tu jsou v posledních patnácti letech nesporným přínosem pro obě strany. Pro představu uvádím společnou mateřskou školku, roční hostování studentů středních škol, práci českých lékařů na bavorských klinikách, sportovní spolupráci (hráči, trenéři, tábory, česko-německá fotbalová škola), velkou zahradnickou výstavu Marktredwitz-Cheb 2003 a další akce.

Birgit Seelbinderová bojuje s ministerstvem školství, aby čeština mohla být na středních školách v Německu vyučována jako druhý cizí jazyk (tuto výsadu má zatím jen italština a francouzština): „I rodiče u nás chápou, jak je čeština pro jejich děti důležitá,“ řekla ve svém proslovu.

V pilotním referátu reflektoval současné česko-německé vztahy historik Dr. Rudolf Hilf, muž, který osobně zažil vyhnání. Pozitivně hodnotil spolupráci v příhraničních oblastech. Navrhl z oblasti západočeských lázní vytvořit celoevropský region zdraví, který by výrazně přesáhl svou současnou kapacitu i význam. O česko-německých vztazích Hilf uvedl, že „je zjevně odmítáno, ať již německou či českou stranou – a zde mám na mysli státy – zapojit ty, jichž se toto téma dotýká nejvíce, tedy i sudetské Němce.“

Ano, sudetští Němci těžce nesou, že je oba státy staví stranou svých vzájemných vztahů. Něco podobného se týká také Evropské unie. V nedělní panelové diskusi sudetoněmečtí účastníci otevřeně a nemilosrdně vyslyšali svého hlavního představitele a europoslance Bernda Posselta a opakovaně vyjádřili svou nespokojenost s tím, co pro ně EU jako pro menšinu dělá.

Všichni diskutující včetně bývalého vedoucího představitele Sudetoněmeckého krajanského sdružení Franze Neubauera se shodují v tom, že uvažovat o navrácení majetku vyhnaných Němců není reálné. Stojí však o jednání s českou stranou a o uzavření tzv. „Pax Bohemica“, Českého míru.

Bolestivá je pro ně zvláště otázka tzv. Benešových dekretů. Podle Posselta je však po vstupu Česka do EU pozdě s tím něco udělat. „Kdo řekl, že to není překážka vstupu ČR do EU?“, ptal se Bernd Posselt a odpovídal: „Německá vláda. Ostatní státy řekly: Nemůžeme být němečtější než Němci.“ Podle Posselta je třeba hledat politické řešení: „Jediným úkolem landsmanschaftu teď je vytvořit prostředí, aby na české straně vznikla politická vůle vyřešit morální stránku vyhnání.“

Zajímavé bylo pro mě srovnat česká a německá východiska a přístupy. Češi pojímali v panelových diskusích lidská práva a otázku národnostních menšin převážně z liberálního pohledu. To se týká českého europoslance a Posseltova kolegy z výboru EP pro otázky

národnostních menšin Milana Horáčka a zvláště ovšem diplomanda na univerzitě v Chemnitz Adama Slabého, který dokonce řekl, že se uvidí, zda nakonec nedojde k odstranění národů, a mluvil o přechodu k transnacionálnímu myšlení.

S tím ovšem kontrastovaly Posseltovy konzervativní pohledy, když uvedl, že neexistují jen práva osobní, ale i skupinová. Ta podle něj začínají rodinou, která má mít práva vymezená státem. Punc zkušenosti mělo pozorování starostky Seelbinderové ohledně rozdílů národních povah: „Jako Němci máme tendenci hned něco dělat. S Čechy je potřeba nejdříve jednat.“

Mně osobně setkání odkrývalo obzory. Poprvé jsem získal konkrétní obraz toho, o co sudetským Němcům jde. Ani o šíři česko-německé spolupráce na Chebsku jsem před tím neměl představu. Kromě oblasti informací jsem si velice cenil možnosti prožít dva dny ve společnosti svých krajanů, z nichž některým moji soukmenovci před šedesáti lety zabili nejbližší příbuzné a všechny je zbavili majetku i vlasti, a kteří přesto stojí o rozhovor a smíření. Dojímá mě, že projevovali vděčnost za moje přátelství.

Autor je pracovníkem Křesťanské misijní společnosti a šéfredaktorem měsíčníku Život víry.
Článek vyšel v Životě víry č.6 v červnu 2007 na straně 13.
Na www.go-east-mission.de vychází s povolením autora.